

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES

ВИПУСК 81. ТОМ 1
ISSUE 81. VOLUME 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 12 від 26.12.2024 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2024. – Вип. 81. Том 1. – 296 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, історії.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ільницький В.І.** – співредактор, доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Батюк Т.В.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Баукова А.Ю.** – кандидат історичних наук, доцент (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Боровик Л.А.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'ячука); **Волошин С.М.** – кандидат педагогічних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гук О.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габлітований, надзвичайний професор кафебри (Державна вища професійна школа в Коніні, Польща); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомря І.М.** – доктор філологічних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Кекош О.М.** – кандидат педагогічних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет) **Лазурко Л.М.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Мартинів Л.І.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Маршалек-Кава Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Медвідь О.В.** – кандидат історичних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Попп Р.П.** – кандидат історичних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, професор (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Футала В.П.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р. (додаток 3) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі історичних наук (032 – Історія та археологія).

Регістрація суб'єкта «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1190 від 11.04.2024 року. Ідентифікатор медіа R30-04753.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Мови розповсюдження: українська, англійська, польська, німецька, французька, болгарська, румунська.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомря І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2024
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомря І.М., 2024

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 12 from 26.12.2024)

Humanities science current issues / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. – Drohobych : Publishing House „Helvetica”, 2024. – Issue 81. Volume 1. – 296 p.

The journal is intended for all interested in high school pedagogy, philology, art, and history.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Ilnytskyi** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Andriev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **T. Batiuk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Baukova** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Lviv National University); **I. Bernes** – Doctor of Arts, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Borovyk** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Academician Stepan Demianchuk International University of Economics and Humanities); **S. Voloshyn** – Candidate of Pedagogical Sciences (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Huk** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Associate Professor (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Kekosh** – Candidate of Pedagogical Sciences (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Uzhhorod National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **L. Lazurko** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Martyniv** – Candidate of Art Studies, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiv** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Medvid** – Ph.D. in History, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **R. Popp** – Ph.D. in History, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University); **I. Stashevska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **A. Stashevskyi** – Doctor of Arts, Professor (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **Y. Stetsyk** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., Ph.D.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Futala** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Ustyomenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanyshyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as **Index Copernicus International**.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 № 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 30.11.2021 № 1290 (annex 3), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on historical sciences (032 – History and Archeology).

Registration of Print media entity «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers»: Decision of the National Council of Television and Radio Broadcasting of Ukraine № 1190 as of 11.04.2024. Media ID: R30-04753.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Distribution languages: Ukrainian, English, Polish, German, French, Bulgarian, Romanian.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2024
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2024

Ірина БЕСТЮК,

orcid.org/0000-0002-9375-1537

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української та зарубіжної літератури

Рівненського державного гуманітарного університету

(Рівне, Україна) *lystopad_rivne@ukr.net*

«НЕСИ, МАШИНО, НАШ БУЙНИЙ СПІВ»: РАДІОГОЛОСИ В ЛІТЕРАТУРІ 1920–1930-Х РОКІВ

Предметом доказів пропонованої інтермедіальної студії стали способи художньої атрибуції радіо, пов'язані з процесами його виникнення й становлення у 1920–1930-х роках. У реконструкції трендової в цьому літературному періоді радіотопоніміки задіяні дослідження з історії й теорії радіо (Н. Даценко, Б. Брехта та ін.) й апробовані методи літературознавчої антропології, – протиставлення голосу і логосу в концепції Ж. Лакана й фоноцентризм Ж. Дерріди (за книгою Младена Долара «Голос і більш нічого»).

Евристичне захоплення радіофікацією поєднало реалістів й авангардистів, твори яких побачили світ одночасно зі статтею «Про радіо та його значіння», видрукованою у волинському «Народному віснику» 1927 року, яка слугує своєрідним супровідним коментарем. Адже її зміст корелює із піднесенням медійним розмаїттям у поезії «Радіо» (1928) Валер'яна Поліщука, перегукується із демонізацією акустичного радіозвучання в повістях Степана Васильченка «Олив'яний перстень» (1926) і «Міс Адрієна» (1934) Гео Шкурупія. Натомість видання збірки В. Поліщука «Радіо в житах» (1923), у якій верескливість Першотравневої радіотрансляції символізує крик новонародженого соціуму, збіглося із «піком становлення радіо», як назвав 1922–1923 роки у романі «Степовий вовк» (1927) Герман Гессе.

Голос важливий не тільки в роботі одного з перших дикторів вітчизняного радіо письменника Григорія Косинки, а й пріоритетний в аудіальних структурах його текстів. Так, приміром, на користь голосового вираження, протиставленого значенню (логосу), свідчать наскрізні апеляції до співу («За земельку», «Троєкутний бій», «За ворітьми» тощо). А в метафоризованому «дзвоні степу», згенерованому алітераційними спецефектами в новелі «В житах», фонічна пейзажна акустика взаємонакладається із нечутним афонічним нервовим «дзвоном», власне із «механізмами психозу, "чуттям голосів"» (М. Долар), пришиклого в житах дезертира, який уже два роки веде таке «вовче» життя.

Верескливе і буйне, радіозвучання «ренесансних 1920-х» у наступному десятилітті поступово стихаючи, нишкне, перетворюючись на заручника, а відтак і рупора, тоталітарної держави.

Ключові слова: радіо, диктор, акустичне звучання, голос і логос, фоноцентризм, аудіальна поетика.

Iryna BESTIUK,

orcid.org/0000-0002-9375-1537

Candidate of Philology Sciences, Associate Professor;

Associate Professor at the Department of Ukrainian Literature

Rivne State Humanitarian University

(Rivne, Ukraine) *lystopad_rivne@ukr.net*

“BRING, MACHINE, OUR BIG SINGING”: RADIOVOICES IN THE LITERATURE OF THE 1920S–1930S

The subject of evidence for the proposed intermediality study was the methods of artistic attribution of radio, related to the processes of its emergence and peak of development in the 1920s–1930s. The reconstruction of the trendy radiotoponymy in this literary period involved research on the history and theory of radio (N. Datsenko, B. Brecht etc.) and proven methods of literary anthropology – the opposition of voice and logos in the concept of J. Lacan and phonocentrism of J. Derrida (based on the book “The Voice and Nothing Else” by Mladen Dolar).

The heuristic fascination with this technical invention united realists and avant-garde artists, whose works were published simultaneously with the article “On Radio and Its Meanin”, published in the Volyn “Narodny Visnyk” in 1927, which serves as a kind of accompanying commentary. After all, its content correlates with the sublime media diversity in the poetry “Radio” (1928) by Valerian Polishchuk, and echoes the deacousmatization of the demonized radio in Stepan Vasylchenko’s stories “The Olive Ring” (1926) and “Miss Adrienne” (1934) by Geo Shkurupia. Instead, the publication of V. Polishchuk’s collection “Radio in the Rye” (1923), in which the shrillness of the May Day radio broadcast symbolizes the cry of a newborn society, coincided with the “peak of radio’s formation”, as Hermann Hesse called the years 1922–1923 in the novel “Steppenwolf” (1927).

The voice is important not only in the work of one of the first announcers of the domestic radio writer Hryhoriy Kosynka, but also a priority in the audio structures of his texts. For example, in favor of the voice against the logos, the through appeals to singing ("For the Land", "Triangular Battle", "Behind the Gates" etc.) testify. And in the metaphorized "steppe bell", generated by alliterative special effects in the short story "In Rye", the background landscape acoustics overlap with an inaudible aphonic nervous "bell", actually with "the mechanisms of psychosis, the "sense of voices"" (M. Dolar), of the deserter who has been living such a "wolf" life for two years.

The shrill and violent radio sound of the "renaissance 1920s" gradually faded and faded in the following decade, becoming a hostage, and therefore a mouthpiece, of the totalitarian state.

Key words: radio, broadcaster, acousmatic sound, voice vs logos, phonocentrism, audio poetics.

Постановка проблеми. Предметом доказів пропонованої інтермедіальної студії стали способи художньої атрибуції радіо, пов'язані з процесами його виникнення й піком становлення у 1920–1930-х роках. Відтак, у реконструкції трендової в цьому літературному періоді радіотопоніміки, що формує **мету статті**, задіяні дослідження з історії й теорії радіо (Даценко, 2023) (Інж. Н.Г., 1927) (Брехт, 1927–1932) та апробовані методи літературознавчої антропології, – протиставлення голосу й логосу в психоаналітичній концепції Жака Лакана й фоноцентризм Жака Дерріди, що переосмислені у книзі Младена Долара «Голос і більш нічого» (Долар, 2022).

Виклад основного матеріалу. 1927 року у двох числах волинського «Народного Вісника», ілюстрованого тижневика, що виходив щочетверга, була оприлюднена стаття «Про радіо та його значіння», автор якої, прихований за криптонімом Інж. Н.Г., намагався доступно і зрозуміло пояснити читачам появу радіо. Накреслюючи ретроспективний екскурс, він розпочав із того, як спрагла спілкування людина долала далекі відстані: прокладаючи сухопутні шляхи, було винайдено колесо й воза, а в освоєнні водних – плота, човна, а згодом і парусника. Потужний еволюційний поворот припав на «вік пари й електрики», коли з'явилися телеграф і телефон: «Від тієї хвилини час і просторинь зістали майже цілком подолані людьми, котрі при допомозі телеграфу й телефону мали можливість порозуміватися на велику відлеглість протягом кількох хвилин. Тепер усякі відомості зі всіх сторін світу протягом кількох годин обходять цілу землю й негайно друкуються в газетах для відома цілого громадянства. Здавалось би, що чоловік осягнув нарешті все, до чого прямував» (Інж. Н.Г., 1927: 3). Але і цей спосіб виявився не зовсім ефективним, а то й складним і затратним, бо телеграфний дріт не досягав далеких закутків, а газети надходили із запізненням, та й, зрештою, не всі вміли читати. І тоді, пояснює дописувач, чоловік поставив перед собою грандіозне надзавдання: «без дроту» передавати «звуки живої мови», – що стало можливим завдяки «баданням відомого ученого Герца» й італійського інженера

Марконі, який 1889 року «збудував приладдя, котрим можна було пересилати електрику без дротів на відлеглість 18 кілометрів. Інший прилад ловив її і перетворював на звук, котрий можна було чути через звичайний телефон». Такий винахід Марконі «названо іскровим телеграфом, ціле урядження – іскровою надавчою станцією, а прилад, коли ловить з повітря надсилану енергію, названо прийомною станцією» (Інж. Н.Г., 1927: 2). Після Першої світової війни цю систему суттєво вдосконалили: «долучивши до надавчої й прийомної станції телефон, можна було передавати на велику відлеглість вже людську мову й музику» (Інж. Н.Г., 1927: 3). «Так то винайдений апарат названий радіо. Цей винахід є досі найбільшим здобуттям людського генія, бо можливість застосування радіо в усіх областях щоденного життя ніскільки не обмежена» (Інж. Н.Г., 1927: 3).

Відповідно до задекларованого у заголовку волинської публікації подвійного завдання, – розповісти не тільки «про радіо», а й про його евристичне «значіння», «яко новий, могутній культурно-освітній чинник, яко джерело знання й забави, доступне кожному чоловікові, незалежно від того, де він живе» (Інж. Н.Г., 1927: 3), – її автор пропонує переглянути програми столичних радіостанцій, які «від самого ранку й до пізнього вечера» транслюють «найновіші відомості про всі події на цілім світі» (Інж. Н.Г., 1927: 3). При цьому художнім відображенням такого піднесеного медійного розмаїття можемо вважати поезію Валер'яна Поліщука «Радіо» (1928), ліричний герой якої, сидячи біля «лампового приймача» і пересуваючи «варіометр», «блукає по планеті»: у його кімнаті «фокстротом брязкітливим» озивається Лондон, «говіркою Морзе» журно піпікає Ейфель; «крає слух» тоскне SOS пароплавної трощі; линуть музичні суголосся флейти, ксилофону й сурм, вабить «пашиста казка» й бентежать зведення про бої й повстання «незнаного, мностраждального Китаю» (Поліщук, 1928: 38–39).

Фінальне речення статті «Про радіо та його значіння» покликане спростувати переконання «темних людей і неуків» про те, що «радіо викликає дощі й бурі», перегукується із повістю Сте-

пана Васильченка «Олив'яний перстень» (1926), у якій київський школяр розвінчує забобонність полтавських селян щодо радіо як паранормального явища. Обурений невіглаством місцевих, які порівнюють радіо з домовиком, чотирнадцятирічний Валер'ян Ліщина постає цивілізатором поміж провінційними аборигенами, – *деакусматизує* голос, тобто, вказуючи на його джерела, розвіює таємницю (Долар, 2022: 98). Звиклий довіряти пресі, «відповідальний редактор шкільної стінгазети» (Васильченко, 1959: 148), юнак притьмом «злітав» до хати-читальні, де взяв число «Знання» і прочитав присутнім уміщену в розділі «Наука й техніка» «популярну статейку про радіо», ймовірно, такого ж змісту, як у «Народному Віснику», адже «складена вона була просто й цікаво, ілюстрована малюнками. Люди заслухались /.../» (Васильченко, 1959: 188).

Демонізацію верескливого радіо в «Олив'яному персні», як і в повісті «Міс Адрієна» (1934) Гео Шкурупія, визначає його акусматична природа. Як пояснює Младен Долар услід за Мішелем Шіоном, акусматичний голос – це голос, «джерело якого ми не можемо бачити, голос, походження якого неможливо ідентифікувати» (Долар, 2022: 89): не локалізований, який, здається, лунає звідусіль, всюдисущий, владний і навіть моторошний, адже, «відділений від тіла, нагадує голос мертвих» (Долар, 2022: 94). Приголомшений чутками про столичне радіо, Васильченковий герой дід Маркіян не без остраху евфемізує його ревучим невидимим *воно*: «А тепер таке понаставало, що все на люди випирається: ось, розповідають, у Харкові: тут базар, тут мира – не протовпишся, а воно з піддашся привселюдно реве без сорому на весь ярмарок. Та як реве: в ушах закладає, коні лякаються. Он як тепер повелось. А поспитай: що воно, – дід скося зирнув на Валю, – так він що тобі скаже: "радіо", мовляв, та й годі...» (Васильченко, 1959, 187). Натомість футуристу Гео Шкурупію імпонують трансгресивні надміри акусматичного звучання, – він протиставляє індивідуалізованому, ледь не фаустіанському радіоаматорству тривіальність масового дозвілля. У клубі одеського судноремонтного заводу імені Марті, «де завжди було велелюдно», у приміщеннях якого грали в шахи, музикували оркестранти-любители та вчилися танцювати дівчата: «В іншій кімнаті місцевий радіоаматор настроїв радіо. Воно верещало, як тисяча дияволів на торф'яному болоті. Радіоаматор був один, бо це мистецтво давало насолоду лише йому одному» (Шкурупія, 2013: 689).

Верескливість Першотравневої радіотрансляції («Як б'є у верескливий гонг / Радіостанція»

(Поліщук, 1923: 42)) символізує крик *новонародженого* соціуму, пролетарського й індустріалізованого, у поетичній збірці Валер'яна Поліщука «Радіо в житах» (1923), видання якої збіглося в часі із «піком становлення радіо», як назвав 1922–1923 роки Герман Гессе (1877–1962) у романі «Степовий вовк» (1927). Причому іронічні характеристики цього періоду, що належать іншому німецькому автору Бертольду Брехту (1898–1956), контекстуалізують й українські «ревучі 1920-ті» (перші гучномовці, як зазначає українська дослідниця історії радіо, справді були надто гучними (Даценко, 2023: 205)): «Від самого початку радіомовлення імітувало майже всі існуючі заклади, які мали будь-який стосунок до поширення всього, що годилося для промовляння чи співу: із вавилонської вежі на повний голос розносився хаос одночасних звуків. У цьому акустичному універмазі можна було вчитися по-англійськи під звуки хору пілігримів розводити курей, і лекція була дешева, як водопровідна вода. Це був золотий час юності нашого пацієнта» (Брехт, 2000: 133).

На цьому ранньому етапі радіофікації проблематизувались і вимоги щодо дикторів (Даценко, 2022: 221–222), яким усіляко відповідав талант Григорія Косинки (1877–1934). Письменник, який славився своїм ледь не гіпнотичним впливом на слухачів будь-якої аудиторії, працював «редактором і диктором радіокомітету, як майстер художнього слова» (Мороз-Стрілець, 1988: 66). Звернімо увагу, як акцентована у спогадах сучасників чуттєвість його індивідуального голосу прирівнюється до фемінності, до «здатності спокушати та затьмарювати розум» (Долар, 2022: 64). Адже, як пояснює дослідник, «голос поза межами слів є позбавленою сенсу грою чуттєвості, у ньому міститься небезпечна сила привабливості, хоча сам по собі він порожній і фривольний» (Долар, 2022: 65). Цю «метафізику голосу», таку органічну з езотеричністю фемінного начала (за Е.Шовалтер), особливо тонко відчули жінки-авторки, які писали про «магію Косинчиного слова» (Докія Гуменна) (Гуменна, 1980: 9), про те, як потужним звучанням «втягував у свою роботу і вів за собою...» (Марія Галич) (Косинка, 1991: 275), як «чудово» декламував, демонструючи ледь не музичне «відчуття ритму і мовних нюансів» (Єфимія Онищенко) (Косинка, 1991: 276). Натомість у маскулінній рецепції Михайла Файбишенка голос протиставлений логосу, власне артикульована лаканівська «дихотомія між голосом і позначником» (Долар, 2023: 32): «Хочеться згадати про Косинчину манеру говорити. Розповідав він, можливо, ще краще, ніж писав. Багатство його лексики допо-

внювалось дуже виразними і тонкими інтонаційними нюансами. Той, хто чув його виступи по радіо в останні роки життя (він дослужився аж до звання диктора), підтвердить, що був він майстром художнього слова не лише як прозаїк, а й як читець» (Косинка, 1991: 276).

Голос, важливий у дикторській практиці письменника, пріоритетний і в аудіальних структурах його текстів. Поміж іншим, на користь «вираження проти значення» (Долар, 2022: 46) свідчать наскрізні в художньому мовленні апеляції до співу, як до того, чого не можна виразити словами, який Младен Долар верифікував «вираженням за межами мови» (Долар, 2022: 47). Доказом чого також слугують спогади Максима Рильського про те, як надавалася до естрадного виконання «В житах» (1922–1925), яку Косинка читав разів «зо сто», відповідно до епіграми поета-неокласика («Це все було страшенно просто – / Жита і Дізіків екстаз... / Читав про це разів ти зо сто, / Та не читай сто перший раз» (Косинка, 1991: 282)). І особливо цінні в цьому плані мемуарні рефлексії Тодося Осьмачки про першу зустріч 1921 року в київському «Сільбуді», коли новеліст запропонував завороженій публіці послухати його «Троєкутний бій» (1921): «прочитав з такою зглибною силою, що, здавалося, голос виходив не з цього куцоного, міцного селяка, а з якихось правічних катакомб, проведених первісною потугою попід українськими степами, і раптом нею підставлених під морські бурі, що туди влітали і гули там, і клеткотили здавленим могутнім орлиним клеткотом» (Осьмачка, 1997: 123).

Драматургію «Троєкутного бою», схожу до радіоп'єси, формує конфліктне зіткнення реплік російськомовних прихильників «єдиної і неделимої» з україномовними січовиками із Зеленої Буковини, які виступають у супроводі «Ще не вмерла...» і «Не пора, не пора...» (Косинка, 1991: 34). Аудіальну самобутність «В житах» визначає закладена в міфі про Нарциса та німфу Ехо фемінна чуттєвість голосу, протиставлена маскулінності значення (логосу). Нарцисизм Корнія Дізіка, який, заглядаючи «у стрижень», милується своїм відображенням (Косинка, 1991: 114), пов'язаний із пролонгованим степовим відлунням, – ностальгійним ехо юначого кохання до Уляни («в житах загубилася доля моя» (Косинка, 1991: 118)). У метафоризованому «дзвоні степу» фонічна пейзажна акустика взаємонакладається із нечутним афонічним нервовим «дзвоном», із діагностованими «механізмами психозу, "чуття голосів"» (Долар, 2022: 114), принишклого в житах дезертира, який уже два роки веде таке «вовче»

життя: «через тиждень-другий – копи, а зараз догорають; у мене почали дзвонити коси, серпи» (Косинка, 1991: 114), «мої нерви приймають пісні поля і, здається, починають підспівувати самі; десь над ухом б'ється крильцями джміль, гуде, розсотує нерви, і мені до болю хочеться піймати його і задавить...»; «мої нерви уже не співають, а тільки дзвонять тихо: "Дзінь, дінь!..."» (Косинка, 1991: 115). При цьому тематизоване в новелі дослухання-до-світу, згенероване алітераційними спецефектами, нагадує радіоімітації у збірці Валер'яна Поліщука, з яким прозаїк розпочинав літературну кар'єру ще у «Гроні» (1920). Показово, що кореляції на рівні заголовків – «В житах» vs «Радіо в житах» – трансформовані й у змісті: ключові епізоди Косинчиного твору відповідають трьом розділам Поліщукової збірки: «Природа», «Любов», «Життя».

Висновки. Верескливе і буйне, радіозвучання «ренесансних 1920-х» в наступному десятилітті поступово стихаючи, нишкне, перетворюючись на заручника, а відтак і рупора, тоталітарної держави, причому як советсько-сталінської, так і фашистсько-гітлерівської. Пропагандисти диктаторських режимів інструменталізували радіотрансляції. «Ми не змогли б прийти до влади чи користуватися нею так, як це робили, якби не мали радіо» (Дорр, 2023: 6), – ці слова гітлерівського соратника Йозефа Геббельса, винесені в епіграф сучасного американського роману «Все те незриме світло» (2014) Ентоні Дорра, емблематизують сюжетну історію про те, як радіо впливало на людські долі не тільки 1920-х чи 1930-х, а особливо, 1940-х, у період Другої світової війни. Натомість в іншій книзі, теж відзначеній Пулітцерівською премією, натрапляємо на доказ того, як радіоманіпуляції з масовою свідомістю могли сягати інквізиційних стандартів катування: в нелюдських умовах гулагівських бараків, як згадував очевидець, коли перетомлені цілодобовою працею в'язні билися за спальні місця, за можливість виспатися, – їх тероризувало радіо: «весь час у бараках на повну гучність працювало радіо, і його дуже ненавиділи» (Епплбом, 2010: 170).

Ненавидить «брехливого гучномовця», який соціальну ентропію «стагнації і застою» неправдиво величає «розвинутим соціалізмом, на обрії якого незнаною розкішшю вже маячів комунізм» (Матіос, 2008: 19), і головна героїня повісті Марії Матіос «Мама Маріца – дружина Христофора Колумба» (2008). Припнуте до чорного стовпа (як середньовічний злочинець до стовпа ганьби) з надписом «Слава КПРС!», вісімнадцять годин на добу радіо «сичало» і «допікало»

(Матіос, 2008: 20): мордувало «страхиттям небаченого – заморського – світу, просякненого дискримінацією тамтешніх темношкірих людей і враженого підступністю тамтешніх вовчих законів, які перетворюють людей на звірів» (Матіос, 2008: 19); «гучномовець бризкав слиною ненависті до причаєних там і тут українських буржуазних націоналістів» (Матіос, 2008: 19), «радіо й далі розвінчувало й гудило деяких радянських людей за нетрудові доходи» (Матіос, 2008: 20). Однак музичний репертуар, окрім ідеологічно нав'язливої «Мой адрес не дом и не улица, мой адрес Советский Союз», охоплював фольклорні мелодії народів СРСР, і уродженка молдавського містечка Фрунзе Верде Маріца Нямцу, як вдячний приймач, вбирала в себе живильні інтонації її сонячної Батьківщини, які зцілювали душу від

холоду чужини. Як, до речі, й у випадку Катерини Білокур, яка не менш бентежно пеленгувала із загумінкового кутка своєї Богданівки у простори культурного столичного світу: 1939 року, почувши по радіо «Чи я в лузі не калина була?», вона написала автобіографічний лист виконавиці Оксані Петрусенко, завдяки клопотанню якої мрія мисткині професійно займатися *святим* малювання здійснилась (Білокур, 1995: 17). Показово, що динамічний квітковий вихор на її картині «Буйна» (1944–1947), символізуючи вітаїстичне шаленство, а то й творчі екзальтації, своєрідно візуалізує той духовний порив «буйного співу» ренесансного героя В.Поліщука, який, захоплений технічними можливостями радіоголосу, солідаризувався з усім світом: «Неси, машино, наш буйний спів!» (Поліщук, 1923: 43).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білокур Катерина: Я буду художником! : Докум. оповідь у листах художниці, розвідках Миколи Кагарлицького. Київ : Спалах, ЛТД, 1995. 368 с.
2. Васильченко С. Твори в чотирьох томах. Том 2. / За заг. ред. О.Білецького. Київ : Видавництво Академії наук УРСР, 1959. 616 с.
3. Гуменна Д. Магія Косинчиного слова. *Сучасність*. 1980. Ч. 10 (238). С. 9–22.
4. Даценко Н. Пригоди на радіохвилях: Історія українського радіо. Київ : Темпора, 2023. 600 с.
5. Долар М. Голос і більш нічого / Младен Долар; пер. з англ. Павла Шведа. Київ : Комубук, 2022. 304 с.
6. Дорр Е. Все те незриме світло / Пер. з англ. О.Гординчук. Харків : КСД, 2023. 400 с.
7. Епплбом Е. Історія ГУЛАГу / Пер. з англ. А.Іщенко. 2-ге вид. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 511 с.
8. Інж. Н.Г. Про радіо та його значіння. *Народний Вісник*. Ілюстрований тижневик, виходить кожного четверга. Луцьк, 1927. Ч. 20. 25 серпня. С. 2–3.
9. Інж. Н.Г. Про радіо та його значіння. *Народний Вісник*. Ілюстрований тижневик, виходить кожного четверга. Луцьк, 1927. Ч. 21. 01 вересня. С. 2–3.
10. Косинка Г. Заквітчаний сон: Оповідання, спогади про Григорія Косинку / Упоряд. і приміт. Т.М.Мороз-Стрілець. Київ : Веселка, 1991. 287 с.
11. Матіос М. Москалиця; Мама Маріца – дружина Христофора Колумба. Львів : ЛА «Піраміда», 2008. 64+48 с.
12. Мороз-Стрілець Т. З криниці болю. *Вітчизна*. 1988. № 9. С. 65–70.
13. Осьмачка Т. Косинка (Спогад). *Київ*. 1997. № 11–12. С. 122–123.
14. Поліщук В. Радіо. *Плуг*. 1928. № 1. С. 38–39.
15. Поліщук В. Радіо в житях: Поезії 1922–1923. Харків : Книгоспілка, 1923. 50 с.
16. Шкурупій Гео. Вибрані твори / Гео Шкурупій; упор. Ольга Пуніна, Олег Соловей. Київ : Смолоскип, 2013. 872 с.
17. Brecht B. On Film & Radio. London : Bloomsbury, 2000. 304 pp.

REFERENCES

1. Bilokur Kateryna (1995). Ya budu khudozhnykom! : Dokum. opovid u lystakh khudozhnytsi, rozvidkakh Mykoly Kaharlytskoho. [Bilokur Kateryna: I will be an artist!: Documentary narrative in the artist's letters, Mykola Kaharlytsky's investigations]. Kyiv : Spalakh, LTD. 368 s. [in Ukrainian].
2. Vasylychenko S. (1959). Tvory v chotyrokhtomakh. Tom 2. [Works in four volumes]. Kyiv : Vydavnytstvo Akademii nauk URSR. 616 s. [in Ukrainian].
3. Humenna D. (1980). Mahiia Kosynchynoho slova [The magic of Kosinchyna's words]. *Suchasnist*. 1980. Ch. 10 (238). S. 9–22. [in Ukrainian].
4. Datsenko N. (2023). Pryhody na radiokhvyliakh: Istoriia ukrainskoho radio [Arrivals on radio waves: History of Ukrainian radio]. Kyiv : Tempora. 600 s. [in Ukrainian].
5. Dolar M. (2022) Holos i bilsh nichoho [Voice and nothing else]. Kyiv : Komubuk. 304 s. [in Ukrainian].
6. Dorr E. (2023) Vse te nezryme svitlo [All that invisible light]. Kharkiv : KSD. 400 s. [in Ukrainian].
7. Epplebom E. (2010) Istoriia HULAHu [GULAG a history]. Kyiv : Vyd. dim «Kyievo-Mohylianska akademiia». 511 s. [in Ukrainian].
8. Inzh. N.H. (1927) Pro radio ta yoho znachinnia. [About radio and its meaning]. *Narodnyi Visnyk*. Pliustrovanyi tyzhnevnyk, vykhodyt kozhnoho chetverha. Lutsk. 1927. Ch. 20. 25 serpnia. S. 2–3. [in Ukrainian].
9. Inzh. N.H. (1927) Pro radio ta yoho znachinnia. [About radio and its meaning]. *Narodnyi Visnyk*. Pliustrovanyi tyzhnevnyk, vykhodyt kozhnoho chetverha. Lutsk. 1927. Ch. 21. 01 veresnia. S. 2–3. [in Ukrainian].

10. Kosynka H. (1991) *Zakvitchanyi son: Opovidannia, spohady pro Hryhoriia Kosynku* [Flowered dream: Stories, memories of Hryhoriy Kosynka]. Kyiv : Veselka. 287 s. [in Ukrainian].
11. Matios M. (2008) *Moskalytsia; Mama Maritsa – druzhyna Khrystofora Kolumba*. [Moskalytsia; Mama Maritsa is a friend of Khrystophora Kolumba]. Lviv : LA «Piramida». 64+48 s. [in Ukrainian].
12. Moroz-Strilets T. (1988). *Z krynytsi boliu* [From the well of pain]. *Vitshyzna*. 1988. № 9. S. 65–70. [in Ukrainian].
13. Osmachka T. (1997). *Kosynka (Spohad)*. [Kosynka (Memory)]. *Kyiv*. 1997. № 11-12. S. 122–123. [in Ukrainian].
14. Polishchuk V. (1928). *Radio*. [Radio]. *Pluh*. 1928. №1. S.38-39. [in Ukrainian].
15. Polishchuk V. (1923). *Radio v zhytakh: Poezii 1922–1923*. [Radio in the rye: of poetry 1922–1923]. Kharkiv : Knyho-spilka. 50 s. [in Ukrainian].
16. Shkurupii Geo. (2013). *Vybrani tvory*. [Selected works]. Kyiv : Smoloskyp. 872 s. [in Ukrainian].
17. Brecht B. (2000). *On Film & Radio*. London : Bloomsbury. 304 pp.

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Денис АХНОВСЬКИЙ, Роман ЛИТВИНЕНКО ВІДОБРАЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ ДАВНЬОГО ЄГИПТУ НА ГРОШОВИХ ЗНАКАХ СВІТУ.....	4
Любов ГАЛУХА РОЗВИТОК ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК СТАБІЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНІ.....	12
Анатолій КАЛЯЄВ ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПРОГРАМ ОНОВЛЕННЯ ПАРКУ ВЕРТОЛЬОТІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА (1999–2021 РР.).....	20
Сергій КУЦЕНКО, Зоя ВОЗНА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСУ TIMELINE JS ДЛЯ СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ХРОНОЛОГІЧНИХ ЛІНІЙ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ.....	26

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Денис БОДНАР ЦИКЛ «ПИСАНКИ» ОЛЕКСАНДРА КОЗАРЕНКА КРИЗЬ ПРИЗМУ «КУЛЬТУРНОЇ ЗУСТРІЧІ» ОКСИДЕНТУ ТА ОРІЕНТУ	33
В'ячеслав БОЙКО, Євгеній ШИШЛЮК, Наталія БРЕЙ МИСТЕЦЬКИЙ АУКЦІОН ЯК ЗАСІБ КОНСОЛІДАЦІЇ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	39
Ірина БОНДАРЕНКО, Богдан БОНДАРЕНКО ЕКОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА (НА ПРИКЛАДІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЗЕЛЕНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДИЗАЙН ТРАНСПОРТНИХ ЗУПИНОК).....	50
Світлана БОРИСОВА, Максим КОПОТІЛОВ СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПРОЄКТУВАННІ АДВЕНТ-КАЛЕНДАРІВ.....	56
Олександр БРІЛЬ ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ІНТОНУВАННЯ ДОМРИСТА.....	62
Степан БУРАНИЧ, Олег СМОЛЯК МОНАРНІ ТА БІНАРНІ СКЛАДИ ТРАДИЦІЙНИХ ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ АНСАМБЛІВ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ.....	67
Олександр ВАСИЛЬЄВ ЕВОЛЮЦІЯ ДИЗАЙНУ ЛОГОТИПІВ СВІТОВИХ ЛІДЕРІВ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ	74
Михайло ГОНЧАРОВ ФОЛЬКЛОРНІ ТРАДИЦІЇ ЯК ОСНОВА ТВОРЧОСТІ АНТОНІО ХОСЕ ТА АЛЬБЕРТО ХІНАСТЕРИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЇХНІХ СОНАТ ДЛЯ ГІТАРИ	82
Анжела ДЕНИСЕНКО, Оксана ПІДДУБНА, Гліб КУНИЦЯ РОЛЬ МИСТЕЦТВА У РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	88
Світлана ДОЛЕСКО, Ольга КОПЄВСЬКА ПРОЄКТ ПАВЛА МАКОВА «ФОНТАН ВИСНАЖЕННЯ. ВИСОКА ВОДА»	93
Алла ДЯЧЕНКО ФОРМУВАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	100
Zhang YE NATURAL AND CHROMATIC HORN IN THE ORCHESTRAL MUSIC OF THE 19TH CENTURY.....	105

Андрій ЄРЬОМЕНКО, Олександр ГУБСЬКИЙ, Андрій ДУШНИЙ ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ АСПЕКТИ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО КЛАРНЕТОВОГО ВИКОНАВСТВА.....	110
Світлана КРИВУЦ ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ АРТІНСТАЛЯЦІЙ В УМОВАХ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ ХУДОЖНЬО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СТУДІЇ ENESS).....	115
МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО	
Sakinakhanim Khaliq ALIYEVA THE SPECIFICITY RETURN OF MYTH IN NEIL GAIMAN'S AND ADAM'S LITERARY ACTIVITY.....	122
Ірина БЕСТЮК «НЕСИ, МАШИНО, НАШ БУЙНИЙ СПІВ»: РАДІОГОЛОСИ В ЛІТЕРАТУРІ 1920–1930-Х РОКІВ.....	129
Наталя БУЛАВА ЕЛЕКТРОННЕ ТЕСТУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНА СКЛАДОВА У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ.....	135
Наталія ГОНТАРЕНКО КОНЦЕПТУАЛЬНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПОНЯТТЄВОЇ СФЕРИ HUMAN LOCOMOTION: ПРОЦЕДУРА ДОБОРУ МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	145
Юлія ДАВИДЮК МЕТАФОРИ-ПЕРСОНІФІКАЦІЇ В ОПОВІДАННЯХ РЕЯ БРЕДБЕРІ.....	153
Nataliia DENYSOVA, Galyna TSAPRO WHEN 'ONLINE' LEADS THE WAY IN ACADEMIC DISCOURSE: A CORPUS-BASED STUDY OF COLLOCATIONS.....	158
Тетяна ЗЮЗЯ, Дмитро АНДРІАНОВ КЛАСИФІКАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ АСПЕКТИ.....	165
Інна КІВЕНКО, Ольга МЕЛЬНИЧУК ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ <i>REVENGE</i> (ПОМСТА) (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ).....	172
Chilla KIRALI, Enike NAD-KOLOZHVARI THE DIFFERENCE BETWEEN EFL STUDENTS' PREFERRED LEARNING STYLES AND EFL TEACHERS' PREFERRED TEACHING STYLES IN TRANSCARPATHTIA.....	177
Надія КІРНОСОВА ТЕМА СУБ'ЄКТНОСТІ ЖІНКИ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА КИТАЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.....	183
Наталія КІЩЕНКО КРИТЕРІЇ ОСВОЄННЯ СУЧАСНИХ КІБЕРНЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНОМУ ЛІНГВІСТИЧНОМУ ПРОСТОРІ.....	189
Ольга КОБРИНЕЦЬ ГАСТРОНОМІЧНИЙ КОМПОНЕНТ «ЙОГУРТ» У ТУРЕЦЬКИХ ПАРЕМІЯХ.....	194
Олена КОЛІНЬКО НОВЕЛА «ЦВІТ ЯБЛУНЬ» М. КОЦЮБІНСЬКОГО ЯК ДИСИПАТИВНИЙ ТЕКСТ.....	201
Марина КОЛІСНИК, Марія ТКАЧЕНКО ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РЕАЛІЙ У РОМАНІ ГЕЛЕН ФІЛДІНГ «ЩОДЕННИК БРІДЖИТ ДЖОНС».....	208

ПЕДАГОГІКА

Ольга АМЕРІДЗЕ ФЕНОМЕН МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ПОЛКУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА В ІСПАНІЇ.....	214
Аліна БАЛИЦЬКА, Світлана МУКОМЕЛ, Олена КАРНАЦЬКА ВПЛИВ ДУХОВНОСТІ ФАХІВЦІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ НА ЗМІЦНЕННЯ ЇХНЬОГО МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я.....	220
Ольга БЕЗКОРОВАЙНА ФОРМУВАННЯ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬСЯ В ДИТЯЧИХ БУДИНКАХ СІМЕЙНОГО ТИПУ.....	226
Людмила БЕРЕЗОВСЬКА РОЗВИТОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА».....	232
Марія БІЛОКОПИТОВА, Карина ОСТРОВСЬКА ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНОГО ПІДХОДУ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ.....	238
Олександра ГОЛУБЕНКО ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ ПОГЛЯДИ.....	242
Олена ГОРДІЄНКО ОЗНАЙОМЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ДЖЕРЕЛАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЇХ РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ.....	248
Алла ЗАЛІЗНЯК ВИКОРИСТАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНОГО ОБЛАДНАННЯ ТА ІНВЕНТАРЮ В ОРГАНІЗАЦІЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ.....	255
Viktoriiа IVANENKO, Oksana SHCHERBA EFFECTIVENESS OF COMMUNICATIVE FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN HIGHER EDUCATION.....	261
Олена КВАС ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ	266
Марина КОЖОКАР, Андрій КОРОЛЯНЧУК, Вікторія ДМИТРІЄВА ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗДОРОВ'Я У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	271
Анатолій КОРОТИЧ ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	276
Валерія ЛІХОШЕРСТОВА СПОСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З ВІДЕОМАТЕРІАЛАМИ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ОНЛАЙН.....	284

CONTENTS

HISTORY

Denys AKHNOVSKYI, Roman LYTVYNENKO REPRESENTATION OF THE ARCHAEOLOGICAL HERITAGE OF ANCIENT EGYPT ON WORLD COINS.....	4
Liubov HALUKHA THE DEVELOPMENT OF HISTORICAL EDUCATION AS A FACTOR IN STABILIZING NATIONAL IDENTITY IN UKRAINE.....	12
Anatoliy KALYAYEV HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF THE ARMED FORCE'S HELICOPTERS FLEET UPGRADING PROGRAM OF THE REPUBLIC OF POLAND (1999–2021).....	20
Serhii KUTSENKO, Zoia VOZNA PECULIARITIES OF USING TIMELINE JS SERVICE TO CREATE INTERACTIVE CHRONOLOGICAL LINES IN HISTORY LESSONS.....	26

ART STUDIES

Denys BODNAR THE CYCLE “PYSANKY” BY OLEXANDR KOZARENKO THROUGH THE PRISM OF THE “CULTURAL ENCOUNTER” OF OCCIDENT AND ORIENTATION.....	33
Viacheslav BOIKO, Yevhenii SHYSHLIUK, Nataliia BREI ART AUCTION AS MEANS OF CONSOLIDATION DURING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR.....	39
Iryna BONDARENKO, Bohdan BONDARENKO ECOLOGICAL APPROACH TO FORMING THE URBAN ENVIRONMENT (ON THE EXAMPLE OF INTRODUCING GREEN TECHNOLOGIES INTO THE DESIGN OF TRANSPORT STOPS).....	50
Svitlana BORYSOVA, Maksym KOPOTILOV CURRENT TRENDS IN ADVENT CALENDAR DESIGN.....	56
Oleksandr BRIL THE INFLUENCE OF MODERN TECHNOLOGIES ON THE INTONATION OF PERFORMER ON THE DOMRA.....	62
Stepan BURANICH, Oleh SMOLIAK MONADIC AND BINARY COMPOSITIONS OF TRADITIONAL INSTRUMENTAL ENSEMBLES IN WESTERN PODILLIA.....	67
Oleksandr VASYLIEV EVOLUTION OF LOGO DESIGN AMONG GLOBAL E-COMMERCE LEADERS.....	74
Mikhaylo HONCHAROV FOLK TRADITIONS AS THE BASIS OF THE CREATIVITY OF ANTONIO JOSE AND ALBERTO GINASTERA: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THEIR GUITAR SONATAS.....	82
Anzhela DENYSENKO, Oksana PIDUBNA, Hlib KUNYTSIA THE ROLE OF ART IN THE DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE.....	88
Svitlana DOLESKO, Olha KOPIIEVSKA PAVLO MAKOV'S PROJECT “FOUNTAIN OF EXHAUSTION. HIGH WATER”.....	93
Alla DYACHENKO FORMATION OF THE METHODOLOGY OF SCIENTIFIC RESEARCH AT THE MODERN STAGE.....	100

Zhang YE NATURAL AND CHROMATIC HORN IN THE ORCHESTRAL MUSIC OF THE 19TH CENTURY.....	105
Andrii YEROMENKO, Oleksandr HUBSKYI, Andriy DUSHNIY GENRE-STYLE ASPECTS OF WESTERN EUROPEAN CLARINET PERFORMANCE.....	110
Svitlana KRYVUTS INTERACTIVE TECHNOLOGIES AS A MEANS OF FORMING THE DESIGN OF ART INSTALLATIONS IN PUBLIC SPACE (ON THE EXAMPLE OF THE WORK OF THE ART AND TECHNOLOGY STUDIO ENESS).....	115

LINGUISTICS. LITERATURE STUDIES

Sakinakhanim Khaliq ALIYEVA THE SPECIFICITY RETURN OF MYTH IN NEIL GAIMAN'S AND ADAM'S LITERARY ACTIVITY.....	122
Iryna BESTIUK "BRING, MACHINE, OUR BIG SINGING": RADIOVOICES IN THE LITERATURE OF THE 1920S–1930S.....	129
Natalia BULAVA ELECTRONIC TESTING AS AN EFFECTIVE COMPONENT IN TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE.....	135
Nataliya GONTARENKO CONCEPTUAL MODELING OF THE HUMAN LOCOMOTION DOMAIN: PROCEDURE FOR DATASET SELECTION	145
Yuliya DAVYDYUK METAPHORS-PERSONIFICATIONS IN RAY BRADBURY'S SHORT STORIES.....	153
Nataliia DENYSOVA, Galyna TSAPRO WHEN 'ONLINE' LEADS THE WAY IN ACADEMIC DISCOURSE: A CORPUS-BASED STUDY OF COLLOCATIONS.....	158
Tetiana ZIUZIA, Dmytro ANDRIANOV CLASSIFICATION OF KOREAN IDIOMS: STRUCTURAL-SEMANTIC AND TRANSLATION STUDIES ASPECTS.....	165
Inna KIVENKO, Olha MELNYCHUK REALIZATION PECULIARITIES OF THE CONCEPT OF REVENGE (BASED ON THE ENGLISH FICTION).....	172
Chilla KIRALI, Enike NAD-KOLOZHVARI THE DIFFERENCE BETWEEN EFL STUDENTS' PREFERRED LEARNING STYLES AND EFL TEACHERS' PREFERRED TEACHING STYLES IN TRANSCARPATHIA.....	177
Nadiia KIRNOSOVA THE THEME OF FEMALE SUBJECTIVITY IN CHINESE AND UKRAINIAN LITERATURE OF THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY.....	183
Nataliia KISHCHENKO CRITERIA FOR MASTERING MODERN CYBERNEOLOGISMS IN THE MODERN LINGUISTIC SPACE.....	189
Olga KOBRYNETS THE GASTRONOMIC COMPONENT "YOGURT" IN TURKISH PAREMIA.....	194
Olena KOLINKO THE NOVEL "APPLE BLOSSOM" BY M. KOCYUBINSKY AS A DISSIPATIVE TEXT.....	201
Maryna KOLISNYK, Maria TKACHENKO SPECIFICS OF TRANSLATING REALITIES IN HELEN FIELDING'S "BRIDGET JONES'S DIARY".....	208

PEDAGOGY

Olha AMERIDZE PHENOMENON OF MULTICULTURAL EDUCATION AND ITS ROLE IN THE FORMATION OF THE STUDENT'S POLYCULTURAL PERSONALITY IN SPAIN.....	214
Alina BALITSKA, Svitlana MUKOMEL, Olena KARNATSKA THE INFLUENCE OF SPIRITUALITY OF MEDICAL PROFESSIONALS ON THE STRENGTHENING OF THEIR MENTAL HEALTH.....	220
Olga BEZKOROVAYNA FORMATION OF FAMILY VALUES IN ADOLESCENT CHILDREN BROUGHT UP IN FAMILY-TYPE CHILDREN'S HOMES.....	226
Liudmyla BEREZOVSKA DEVELOPMENT OF MEDIA LITERACY IN FUTURE EDUCATORS IN THE PROCESS OF STUDYING THE ACADEMIC DISCIPLINE "PRESCHOOL LINGUODIDACTICS".....	232
Mariia BILOKOPYTOVA, Karyna OSTROVSKA USE OF THE PROJECT APPROACH IN TEACHING ENGLISH TO UNIVERSITY STUDENTS.....	238
Oleksandra HOLUBENKO PEDAGOGICAL ASPECTS OF TEACHER TRAINING FOR INCLUSIVE EDUCATION: THEORETICAL AND PRACTICAL PERSPECTIVES.....	242
Olena HORDIENKO FAMILIARITY OF HIGHER EDUCATION STUDENTS WITH THE SOURCES OF UKRAINIAN PHRASEOLOGY IN THE PROCESS OF FORMING THEIR RHETORICAL COMPETENCE AT THE UKRAINIAN LANGUAGE CLASSES UNDER PROFESSIONAL DIRECTION.....	248
Alla ZALIZNYAK USE OF PHYSICAL EQUIPMENT AND INVENTORY IN THE ORGANIZATION OF CHILDREN'S MOVEMENT ACTIVITY.....	255
Viktoriiia IVANENKO, Oksana SHCHERBA EFFECTIVENESS OF COMMUNICATIVE FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN HIGHER EDUCATION.....	261
Olena KVAS PECULIARITIES OF NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION OF STUDENTS BY MEANS OF MUSEUM PEDAGOGY IN THE CONTEXT OF GLOBAL CHALLENGES OF OUR TIME.....	266
Maryna KOZHOKAR, Andrii KOROLIANCHUK, Viktoriiia DMYTRIEVA PEDAGOGICAL ASPECTS OF FORMING A VALUE ATTITUDE TO HEALTH IN STUDENTS BY MEANS OF PHYSICAL CULTURE.....	271
Anatolii KOROTYCH PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE TRAINING OF FUTURE VOCATIONAL EDUCATION TEACHERS FOR INNOVATIVE PEDAGOGICAL ACTIVITIES.....	276
Valeriiia LIKHOSHERSTOVA WAYS OF WORKING WITH VIDEO MATERIALS IN ONLINE ENGLISH CLASSES.....	284

НОТАТКИ

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ НАУК**

**HUMANITIES SCIENCE
CURRENT ISSUES**

**ВИПУСК 81. ТОМ 1
ISSUE 81. VOLUME 1**

Редактори-упорядники

Микола Пантюк

Андрій Душний

Василь Ільницький

Іван Зиморя

Здано до набору 09.12.2024 р. Підписано до друку 27.12.2024.

Гарнітура Times New Roman. Формат 64×84/8.

Друк офсетний. Папір офсетний.

Ум. друк. арк. 34,41. Зам. № 0125/014. Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.